

GROEN

NUMMER 79

NAJAAR 2022

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Leo Stockmann a.i.	e-mail: secr.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel: 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Jos Schlaman Korenbloemweg 8 9761CD Eelde	e-mail josschlaman@gmail.com tel: 06-19503515

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Tineke van den Berg	3094337
Bijenbosje	Leo Stockmann	3095304
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Een warme droge zomer, heethoofdige boeren; de afgelopen tijd is niet zonder problemen voorbij gegaan. Voor de natuur en de landbouw is het beter dat er regelmatig behoorlijk wat regen valt. Dat de landbouw zich meer moet gaan richten op het integreren van natuur is ook wel duidelijk. De natuur is veel te veel onder druk komen te staan, mede door decennia van falend overheidsbeleid.

Onze afdeling bestaat dit jaar 75 jaar. Maar met een jubileumfeest willen we wachten tot we 80 jaar bestaan.

Nu corona wat voorbij lijkt (maar zeker niet weg is) organiseren we weer vaker gezamenlijke activiteiten. Zie daarvoor het activiteitenprogramma. Ook in ere hersteld is de snertwandeling eind december, een gezellig gebeuren.

Bijdragen voor deze Groen zijn er van verschillende leden, zowel artikelen als (bijbehorende) foto's. Dank daarvoor. Veel aandacht is er voor kleine beestjes: o.a. spinnen (artikel en lezing), mieren (lezing) en nachtvinders (excursieverslag).

Helaas zijn in de afgelopen periode twee leden die een grote inzet voor onze afdeling hadden, overleden: Sieds Rienks en Jan van der Werff. In dit nummer een in memoriam voor beiden.

Tot slot: wie voelt er voor een bestuursfunctie? Er zijn nu te weinig bestuursleden. Zonder bestuur kan een vereniging niet voortbestaan. Ook werkgroepen kunnen nieuwelingen goed gebruiken. De afgelopen drie jaar zijn er meerdere leden bijgekomen. Als er van hen belangstelling is voor bestuur en/of werkgroep, dan hoor ik dat graag. Tot ziens bij de activiteiten.

Leo Stockmann, voorzitter

Inhoudsopgave

Bestuur IVN Eelde –Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteitenprogramma IVN oktober 2022 maart 2023	5
Spinnen: kunstige wevers en gevaarlijke jagers	7
Plantenwerkgroep	10
Plantenruilbeurs	11
Vlechtheggen excursie	11
Nationale vogelweek excursie	13
Nachtvlinders excursie	15
Lofar excursie	17
Visdiefjes tijdens het broedseizoen	18
Regiodag IVN Noord	21
Ontwikkelingen in de Onlanden	22
Aan de dis	23
Sperwer slaat huismus	24
Libellen	25
Bijzondere waarnemingen op het Vlinderkampje	26
Katten in de nacht	27
Jeugdnatuurclubs 9-12 jaar en 12+	33
Gierzwaluwenproject: twee belevenissen	35
Broedende Buizerds 2020 t/m 2022	37
Natuurgeweld: omgevallen bomen	38
In memoriam Sieds Rienks	40
In memoriam Jan van der Werff	42

Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde oktober 2022- maart 2023

Woensdag 26 oktober. Lezing over water en drinkwater door Mieke Riezebos en Willeke Bergman van Waterschap Hunze en Aa's

Water gaat ons allemaal aan. Plant, dier en mens kunnen niet zonder. Aan het verhaal over water zitten vele facetten. Waar gaat ons vieze wc-water naartoe en waar blijft het? Waarom is regenwater een geschenk uit de hemel, maar soms ook een overlast? Waarom staat het waterpeil in de sloten 's zomers hoger dan in de winter? Waarom hebben boeren en natuurorganisaties over dat waterpeil verschillende meningen? Hoe wordt de waterkwaliteit van sloten, kanalen, beken en meren bepaald, zodat die goed is voor mens en natuur, en hoe kan de natuur daarin een positieve rol spelen?

**Locatie: Ons Dorpshuis. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

Dinsdag 15 november. Lezing over spinnen door Ben Prins.

Spinnen zijn wezens met acht poten en met zes tot acht 'gewone' ogen. Tot deze groep behoren de echte spinnen, de hooiwagens, de schorpioenen en ook de teken. Veel mensen moeten niets van spinnen hebben, zeker niet in huis. Vreemd, want spinnen doen eigenlijk niets. Wel eens aangevallen door een spin? Spinnen zijn ontzettend nuttig omdat ze het aantal insecten goed in bedwang houden. Bang of niet bang voor spinnen, welkom bij de lezing. U mag een spin meenemen (in een bakje) om te laten determineren. Zie ook het artikel over spinnen in deze Groen.

**Locatie: Ons Dorpshuis. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.
Aanvang 20.00 uur.**

Woensdag 28 december. Snertwandeling in de Vosbergen.

Opgave vóór 21 december bij Leo Stockmann telefoon: 050-3095304 of e-mail: glstockmann@hotmail.com Aansluitend een glaasje glühwein en snert eten bij Café Theater Boelens in Eelde. De snertwandeling is altijd een gezellige gebeurtenis.

Locatie: Vosbergen.

Start: 10.00 uur bij toegangshek aan de Vosbergerlaan. Duur 1½ - 2 uur

Kosten € 10,-

Woensdag 8 februari Natuurpubquiz bij Café Theater Boelens in Eelde Aanvang 20.00 uur

Er wordt in groepen van 3-4 personen gespeeld. Graag per groep aanmelden vóór 5 februari 2023 Aanmelden bij Leo Stockmann tel: 050-3095304 of e-mail: glstockmann@hotmail.com

Woensdag 8 maart 2023 Lezing over kleine natuurmaatregelen in de tuin in relatie tot insecten door Leo Stockmann

Hoe maak je je tuin aantrekkelijk voor insecten? Welk beheer past daarbij? Welke soorten kunnen we verwachten in een insectvriendelijke tuin? Mooie beelden van insecten o.a. vastgelegd door meerdere fotografen van onze afdeling.

**Locatie: Ons Dorpshuis. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde
Aanvang 20.00 uur**

Dinsdag 28 maart 2023. Algemene ledenvergadering met na de pauze een lezing over mieren door Sanne Palstra en Annelies Brekvelde.

Sanne en Annelies hebben over mieren een eindwerkstuk gemaakt voor hun natuurgidsenopleiding van enkele jaren terug. Ze kunnen over de beestjes een mooi verhaal houden. En ze laten ook allerlei mierenpulpetjes zien.

**Locatie: Ons Dorpshuis. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde
Aanvang ALV 20.00 uur. De lezing zal tegen 21.00 uur beginnen.**

Spinnen: kunstige wevers en gevaarlijke jagers

Veel mensen houden niet van spinnen. Want, zeggen ze: spinnen zijn giftig, spinnen zijn gevaarlijk, spinnen zijn eng en vies. Iedereen kent wel een vreselijk verhaal, waarin spinnen een angstaanjagende rol spelen. En toch zijn al die sterke verhalen over giftige spinnen zwaar overdreven. Inderdaad komen er in sommige tropische gebieden een paar erg gevaarlijke gifspinnen voor. Maar in ons deel van Europa moet je echt je best doen om een spinnensoort te vinden, die in staat is om onze taaie huid te doorboren.

Spinnen zijn geen insecten! Met hun acht poten, met hun tot één geheel vergroeide kop en borststuk en met hun enkelvoudige ogen vormen zij samen met de schorpioenen, boekenschorpioenen, hooiwagens en mijten de grote groep van de spinachtigen, die zich al meer dan 350 miljoen jaar geleden van de kreeftachtigen heeft afgesplitst. In de schorpioen met z'n twee grote schaarpoten herkennen wij nog steeds de bouw van hun verre voorouders.

Van de wereldwijd ongeveer 35.000 beschreven soorten spinnen komen er 'maar' zo'n 650 tot 700 in ons land voor. Daaronder bevinden zich vele soorten wielwebspinnen met hun prachtig geweven, regelmatige webben, waarvan de kruiswielwebspin wel de meest bekende is. Wist u dat de ragdunne draden van deze webben sterker zijn dan nylon en rekbaarder dan elastiek?

Maar er bestaan niet alleen wielwebben. Als je door de bedauwde heide of over een nog nat, pas gemaaid gazon loopt, vallen de honderden kleine spinselmatjes op, waarin de waterdruppeltjes als pareltjes in allerlei kleuren fonkelen. Andere soorten maken veel grotere hangmatwebben, trechterwebben, struikelwebben, kaardewebben, of zo maar een web van kriskras door elkaar lopende draden. Wij kennen in Nederland zelfs een spinnensoort, die het web onder water spint en omvormt tot een met lucht gevulde duikerklok.

Alhoewel alle spinnen kunnen spinnen, maken niet alle soorten een web om insecten te vangen. Er zijn er ook, die net als bepaalde katachtigen doodstil op de loer liggen, zoals bij voorbeeld de krabspinnen en wachten tot er een prooi langskomt. Maar er bestaan

ook echte jagers, die prooidieren actief tussen de plantengroei opzoeken. Tot deze jagers behoren onder andere de kleine en grote wolfspinnen met een ontroerende zorg voor hun eieren en spinnenbaby's.

De hoogst ontwikkelde spinnen zijn ongetwijfeld de springspinnen. Hun ogen, waarvan de hoofdogen als grote glimmende halve bollen een flink deel van de kop innemen, geven een indrukwekkend scherpe kijk op hun omgeving. Ook de opvallende kleuren en tekening van de mannetjes en hun ingewikkelde gebaren en danspasjes bij het paringsvoorspel laten zien dat de ogen een belangrijke plaats in hun bestaan innemen en niet alleen worden gebruikt voor het vangen van een prooi.

Geen van al deze spinnen met hun sterk verschillend gedrag en uiterlijk zijn voor de mens gevaarlijk. In werkelijkheid zijn ze net zo veelzijdig en interessant als zoogdieren en vogels.

Nieuwkomers in onze Nederlandse spinnenfauna zijn de wespspin of tijgerspin en de valse wolfspin waar kranten thans over berichten. Ook in Dorpsklanken van 14 september 2022 stond een artikel over de valse wolfspin. Vals niet in de betekenis van gemeen, maar in de betekenis van niet tot de echte wolfspinnen behorend.

Voor de spinnen geldt vooral: onbekend maakt onbemind. Misschien dat de lezing op 15 november 2022 hierin verandering kan brengen en er bij u wat interesse en nieuwsgierigheid gaat ontstaan naar deze interessante groep van geleedpotigen. Heeft u een spin in huis of tuin die u niet op naam kunt brengen, neem die mee (in een bakje). Bij de lezing kan die op naam worden gebracht.

Ben Prins, e-mail: ecprins@hetnet.nl

Opmerkingen bij de foto's: De kruisspin is een wielweb spin, die veelvuldig in de tuin te zien is. De springspin maakt geen web, maar bespringt de prooi. De huiszebraspin, een springspin, gefotografeerd op een flatgebouw aan de Stoffer Holtjerweg. de wespspin werd op twee meter hoogte aangetroffen achter een kale rozenstruik in de tuin van Laas Pijnacker aan de Burg. Tonckensweg.

Foto's van spinnen:

Links boven: Kruisspin, foto: Ben Prins.

Rechts boven: Springspin, foto: Ben Prins.

Links onder: Huiszebraspin, foto: Bertus van der Velde

Rechts onder: Wesp spin op cocon, foto: Leo Stockmann

Algemeen voorkomend in huizen: grote trilspin en gewone huisspin

Plantenwerkgroep

Van mei tot oktober is de plantenwerkgroep actief geweest om op meerdere locaties de planten te inventariseren. En aan het einde van de periode was het tijd voor een portretfoto. Met als achtergrond de fraaie reuzenberenkauw kon je niet mooier poseren. Als er belangstelling is om ook deelgenoot te worden van de plantenwerkgroep dan horen we dat graag. De coördinator is Ferry Wilkens.

Plantenruilbeurs, verslag van 16 april

Nadat vele jaren de ruilbeurs bij Jopie Kardol aan de Esweg werd gehouden, was er nu een ruilbeurs op 16 april bij Greet Geertman en Henk Vugteveen aan de Duinkampen. Het gebeuren trok, evenals dat ook bij Jopie altijd het geval was, een aardig aantal personen. Er werden veel soorten planten gebracht en mee naar huis genomen. Koffie en koek smaakten goed. Het was een gezellige ochtend!

Foto: Leo Stockmann

Vlechtheggen, verslag excursie op 12 mei

Aan de Onlandseweg is een grote tuin waarin vele meters aan vlechtheg. Sybren de Jong heeft als hobby het maken van vlechtheggen. We waren 's avonds bij hem en zijn partner Annet van de Bank.

Ontvangst met een drankje, daarna een inleidend verhaaltje en toen de tuin in. Het ambacht van heggenvlechter is waarschijnlijk al duizenden jaren oud.

Een heggenvlechter gebruikt een speciale techniek om (doorn)heggen ondoordringbaar te maken om zo het vee in de wei en buiten de akker te houden. Er wordt gevlochten met levend materiaal, dus met stammen van levende struiken.

De stammen worden bijna geheel doorgehakt, gebogen en met elkaar vervlochten. Door groei en hergroei wordt de heg steeds dichter en sterker (info uit brochure heggenvlechten). Sybren vertelde enthousiast over zijn hobby en leidde ons langs typen vlechtwerk van meerdere houtsoorten, o.a. meidoorn (zie afbeelding) en hazelaar. We waren onder de indruk van zijn hobby.

Leo Stockmann

Visdiefje op steiger
foto: Auke van Heel

Nationale Vogelweek, verslag excursie 15 mei

Na twee jaar onderbreking vanwege corona kon de excursie dit jaar wel doorgaan.

De Nationale Vogelweek heeft tot doel om landelijk aandacht aan vogels te schenken door middel van lezingen en excursies.

IVN Eelde-Paterswolde organiseert in dit verband al vele jaren een excursie naar De Braak-Vennebroek-Friescheveen vanwege de grote diversiteit aan milieus: lanen met oude bomen, bos met oude en jonge bomen en struikgewas, moeras en een waterplas.

Er was weer veel belangstelling voor de excursie. Ongeveer 30 personen (ook enkele kinderen) meldden zich bij de hoofdingang van De Braak. Deelnemers uit de gehele omtrek, van Groningen-stad tot Odoorn en De Wilgen bij Drachten.

Excursiegangers

foto: Auke van Heel

Na een inleidend praatje van Leo Stockmann werden drie groepen gemaakt die elk met een gids op pad gingen: Sieds Rienks, Henk van

den Brink en Leo Stockmann. Ongeveer 40 soorten vogels zijn deze ochtend gehoord/gezien. Natuurlijk de meer bekende soorten als merel, winterkoning, mezen en grote bonte specht, maar ook voor verschillende deelnemers nieuwe soorten zoals blauwborst, snor, sprinkhaanzanger, kleine karekiet en rietzanger. In het moeras klonk het geluid van de waterral. Vanuit de kijkhut aan het Friescheveen zagen we meerdere visdiefjes. Behalve vogels worden er meestal ook waarnemingen gedaan van andere diersoorten. Deze keer de eekhoorn in het bos en de woelrat aan de kant van een sloot. (zie foto van Auke van Heel)

Een geslaagde excursie.

Leo Stockmann

De boeiende wereld van de nachtvlinders, verslag van 17 juni

Op de avond van 17 juni organiseerde onze IVN-afdeling een nachtvlinderexcursie op het Vlinderkampje. Ca. 20 personen, ook van IVN Groningen-Haren, waren naar het Vlinderkampje gekomen.

De avond begon met een inleiding van Theo de la Ruelle uit Finsterwolde.

In Nederland komen ongeveer 2000 soorten nachtvlinders voor, veel meer dan de 70 soorten dagvlinders. Zowel dag- als nachtvlinders behoren tot de schubvleugelen (Lepidoptera; Grieks, lepis=schub, pteron = vleugel). Nachtvlinders, ook wel motten genoemd, worden verdeeld in twee groepen: ongeveer 1300 soorten 'kleine' vlinders (microlepidoptera) en 700 soorten 'grote' vlinders (macrolepidoptera).

De meeste soorten nachtvlinders vliegen alleen 's avonds en 's nachts. Ongeveer 150 soorten zijn ook overdag te zien: de zogenaamde dag-actieve nachtvlinders. Deze soorten zijn vaak kleurrijker dan hun nacht-actieve familieleden.

Het verlichtte scherm, waar de vlinders op af komen foto: Leo Stockmann

Na een inleiding was het nog even wachten tot het donker was. Met behulp van een scherm en ledlamp (stroom werd verkregen uit een naburig huis) werden de vlinders gelokt. Gelukkig was het rustig weer met een temperatuur rond de 20 graden. Ideaal voor nachtvlinders die in groten getale naar het scherm kwamen. Er werd veel gebruikgemaakt van smartphones met apps om de soorten op naam te brengen. En ook waren er plaatjesboeken. Met het 'vangen' werd tot 1 uur in de nacht doorgegaan. (Er waren toen al wel minder mensen).

Het eindresultaat was dat 65 soorten op naam zijn gebracht. Op onderstaande foto's door Theo genomen ziet u al een aantal. Voor de lijst van waarnemingen, zie de site van onze afdeling Eelde-Paterswolde.

Op www.mijnblogje.nl kunt u meer te weten komen over de natuuractiviteiten van Theo de la Ruelle.

Leo Stockmann

Spinrups

Bruine sikkelluil

Gevlekte zomervlinder

Grote spikkelspanner

Lofar, verslag excursie 25 juni

Lofargids John Meeder (zie Groen 78, voorjaar 2022) leidde op 25 juni een excursie voor onze afdeling naar het Lofar-gebied tussen Buinen en Exloo. Gidsen moeten kennis hebben van astronomie en van de moerassige natuur zoals die zich daar manifesteert.

We bezochten op de superterp de vele dipoolantennes (zie foto) die lange-golf signalen vanuit de ruimte ontvangen. Al die signalen komen uiteindelijk via een computersysteem terecht bij het rekencentrum van de RUG. Een supercomputer staat daar om berekeningen te maken.

Vanuit het moeras klonk het geroep van een waterral, zes grote zilvereigers stonden in een slenk. Er vloog een groepje putters en enkele rietgorzen zaten in de ruigte. Op het natte land bloeide veel moeraskartelblad en meerdere (riet?)orchissen.

Superterp in het Lofar-gebied

foto: Internet: Aerophoto Eelde

Visdiefjes tijdens het broedseizoen 2022, een chronologie

Op 2 mei is de Punterweg, die langs de plas aan de Glimmermade loopt, (nog) afgesloten. Daarom kunnen we niet via deze route bij de visdiefvlotjes gaan kijken.

Om dit probleem te omzeilen ben ik naar de parkeerplaats Glimmermade gereden en achter de vangrail langs gelopen tot ik zicht op de vier vlotjes heb.

Op vlotje vier zit een visdiefje, twee andere observeren de vlotjes vanaf een paal.

Op 10 mei zijn het tweede en derde vlotje bezet. Er wordt gebroed. Het eerste en vierde vlotje zijn nog leeg. De partners van de broedende visdiefjes zijn aan het jagen boven de plas.

Op 21 mei 2022 zijn ook het eerste en vierde vlotje bezet door een visdiefje. Zij broeden nog niet.

Op 26 mei 2022 (Hemelvaartsdag) zie ik dat de vlotjes één en vier weer zijn verlaten.

Op 3 juni 2022 staat me een verrassing te wachten als ik zie dat op het eerste vlotje twee jonge visdiefjes zitten met op de paal ernaast een oudervogel, die zo nu en dan even naar de jonge vogels gaat. Twee jonge visdieven op een vlotje waar niet op is gebroed, duidt erop dat er wordt overgezwommen. Op het derde vlotje zit een visdiefje nog vast op het nest te broeden.

Op 4 juni 2022 ben ik, om zekerheid te krijgen wat er precies gaande is, gaan kijken met een telescoop. Ik zie de jonge visdiefjes zwemmen van het eerste vlotje naar het tweede vlotje. Op beide vlotjes zit een oudervogel. De oudervogel van het tweede vlotje gaat zo nu en dan even jagen om bij terugkomst de jonge vogels visjes te voeren.

Zoals vermeld zit de visdief op het derde vlot vast op het nest te broeden.

Op 12 juni 2022 zijn de jonge visdiefjes op het derde vlotje uit het ei. Het broedsel heeft het maximale aantal van drie jongen opgeleverd. De al eerder uit het ei gekropen twee visdiefjes verkleuren al naar het witte verenkleed. We hebben vijf jonge visdieven dit jaar, vorig jaar negen. Meer dan vijf worden het er niet.

Het is onrustig rond de plas vanwege het grootschalige grondverzet.
De bedijking wordt er verbreed en verhoogd.

Fred van der Noord

Visdiefjes op vlotjes

foto: Fred van der Noord

**MULDER
EELDE**

INSTALLATIETECHNIEK

Loodgieterswerken Dak & Zinkwerk Electriciteitswerken	Verwarming & Onderhoud Sanitaire installaties Duurzame energie
Hoofdweg 92	(050) 309 13 21

Arends Coiffures

— HAIR DESIGN —

tel. 050 - 309 45 50
Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde

Schoonheidssalon
Nailstudio

Galerie 'de Bun'

Paasveen 1 - 9496 TA Bunne - Tel. 050-3091884 - www.galeriedebun.nl

FYSIEK DE BAAS
fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde
Telefoon 050-3090599
Email info@fysiekdebaas.nl

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

*"De warme bakker:
voor wie van lekker brood houdt"*

 Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

**Autoschade Herstel
Van Kalker bv**

Ieder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE

T 050 309 25 16
M 06 504 002 00

info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

Regiodag IVN Noord te Peize

Zaterdag 17 september was er de jaarlijkse regiodag, deze keer georganiseerd door IVN afdeling Peize. Bestuursleden van de 12 IVN-afdelingen in Drenthe (van wie drie uit de gemeente Tynaarlo: n.l. Zuidlaren, Vries en Eelde-Paterswolde) waren 's morgens bijeen in het Oude Tolhuis om te vergaderen en daarna te lunchen. 's Middags kon gekozen worden voor een wandelexcursie door de landschappelijk fraaie Stenhorsten of voor een fietstochtje naar het poldergemaal Peizer- en Eeldermaden aan het eind van de Hamersweg Peizermade. Ook niet-bestuursleden konden hieraan meedoen. Het gemaal heeft van 1935 tot begin 2015 dienst gedaan. De laatste mulder (molenaar), Arend Luinge, kon in het gemaalhuisje leuk over de historie van het gemaal en het Peizerdiep vertellen en liet vol trots de mooi opgepoetste Kelvin-dieselmotor lopen. Zoiets heeft altijd iets indrukwekkends. De toekomst van het gemaal is onzeker. Waterschap Noorderzijlvest wil er wel van af (sloop?), maar dat zou toch erg jammer zijn. Nadien maakte de groep een vaartochtje met een praam over het Peizerdiep, met Luinge als schipper, zie foto. Een ijsvogel liet zich op de heen- en terugvaart zien. Na de wandel-of fietstocht was er nog een afsluiting in het Oude Tolhuis.

Leo Stockmann, IVN Eelde –Paterswolde

Ontwikkelingen in De Onlanden

De Stichting Natuurbelang De Onlanden (NDO) stelt zich ten doel om negatieve ontwikkelingen ten aanzien van de natuur in het gebied zoveel als mogelijk is te beperken en ze wil ook de ecologische relaties met de andere natuurgebieden versterken. Ook de IVN's Eelde-Paterswolde, Vries, Roden-Norg, Groningen-Haren, KNNV Groningen en WAD (Werkgroep Avifauna Drenthe) worden gekend in hun meningen. Tweemaal per jaar komen vertegenwoordigers van deze verenigingen en de NDO samen om te praten. Ook is er al eens een gezamenlijke excursie door het gebied geweest.

Op www.deonlanden.nl kunt u allerlei informatie verkrijgen. Over het gebied, over natuurwaarnemingen (met prachtige foto's), over actuele ontwikkelingen en over doel en beleid. En bovendien hebt u inzage in publicaties en rapporten.

U kunt zich aanmelden om Onlander te worden voor minimaal € 10,- per jaar. U ontvangt dan de Onlander berichten en twee keer per jaar de Onlanden Nieuwsbrief.

Hebt u ook een mening over bepaalde ontwikkelingen? Laat het mij weten.

Leo Stockmann, Stichting Natuurbelang De Onlanden

Genieten van het
uitzicht over de
zuidelijke
Onlanden.
foto: Leo
Stockmann

Aan de dis

Fred van der Noord voert de vogels het hele jaar door en fotografeert ze van achter het raam van de woonkamer van zijn huis op de Zonnehorst. Hij laat u graag mee genieten.

Merelman en gaai genieten van een appel en een paartje goudvink smult van de zaden.

foto boven: de merelman met appel,
rechts: de keep,
linksonder, het smullende paartje
goudvinken, rechtsonder: de gaai

Sperwer slaat huismus

Sperwer met een huismus in de klauwen. Foto: Leo Stockmann

Zit je in alle stilte enkele artikelen van Groen te redigeren en dan opeens veel kabaal van een groep huismussen in onze achtertuin. En jawel, op een tegel zit een sperwer met een mus in de klauwen. Vanuit de kamer maak ik een foto van het tafereel. Na een beetje gepluk aan de mus vloog de sperwer weg met het slachtoffer. En de groep mussen was ook weg. Het duurde zeker een half uur voordat de eerste mussen weer verschenen en zaden vanuit de voedselkolom pikten.

Een sperwer in de tuin is een vrij regelmatig verschijnsel. Driest komt de vogel aanvliegen over een haag om vogels te verrassen. Een andere keer had een sperwer in onze tuin niet alleen een mus, maar ook een merel, en zelfs een Turkse tortel te pakken. Eens vloog er een sperwer tegen het glas van de schuifdeur. Gelukkig heeft die vogel het overleefd, maar niet elke sperwer kan zoiets ‘navertellen’.

Leo Stockmann

Libellen

Bertus van der Velde levert regelmatig foto's aan die hij maakt tijdens fietstochten en wandelingen. Uit zijn grote verzameling foto's deze keer een foto van een paring van de paardenbijter (boven) en een foto van een beekrombout ♂ (onder).

Bijzondere waarneming op het Vlinderkampje

Begin augustus kreeg ik een telefoontje van een mij onbekende meneer uit Haren. Hij vond het belangrijk door te geven dat hij een bijzondere waarneming op het Vlinderkampje had gedaan: een keizersmantel (*Argynnis paphia*)! De vlinder, een mannelijk exemplaar, zat op een vlinderstruik te snoepen van de nectar. Op waarneming.nl had de waarnemer gelezen dat er enige dagen eerder in de buurt van het Familiehôtel ook een keizersmantel was gesignaleerd. Gelukkig had hij -weliswaar vrij vage- foto's gemaakt voor de identificatie. De foto's mailde hij mij door, met grote dank voor zijn oplettendheid. Helaas heeft de keizersmantel, een dwaalgast, zich nadien niet meer laten zien. De kans is ook niet zo groot. De site van Vlinderwerkgroep Drenthe vermeldt een gering aantal waarnemingen, meer in Midden- en Zuid-Drenthe. Op de Rode lijst staat de keizersmantel sinds 1980 als verdwenen, maar er zijn wel dwaalgasten vanuit het zuiden te zien.

Tineke van den Berg

Keizersmantel op vlinderstruik

foto: dhr Kreulen

Katten in de nacht

In de afgelopen decennia hebben wij langs ons weiland, achter ons huis in De Punt, veel bomen en struiken geplant. Met de bedoeling om nieuwe natuur te creëren en veel vogels, insecten en andere beestjes aan te trekken. Inmiddels zijn dit serieuze houtwallen geworden waarin vele vogelsoorten nestelen en voedsel zoeken. Maar ook konijnen, hazen, drie uilensoorten en reeën zoeken er hun toevlucht. En in de winter honderden trekvogels die de bessen komen eten en op de grond insecten zoeken. In 2020 plaatsten we 's nachts wildcamera's om te zien wat er zich in de nacht afspeelde. Met succes! We filmde egels, muisjes, hazen, kleine marterachtigen, reeën, houtsnippen en een kerkuil. Maar ook heel erg veel katten die 's nachts rondsluipen! In anderhalf jaar tijd 's nachts in totaal 23 verschillende katten gefilmd op dit stukje land, die met regelmaat terugkomen. Elke nacht zo'n 3 à 4 verschillende katten. Katten zijn leuke dieren, maar richten erg veel schade aan in de natuur. Ook zijn ze een oneerlijke concurrentie voor onze natuurlijke jagers, die het al moeilijk genoeg hebben. Zij jagen vooral 's nachts en in de vroege ochtend, instinctief op (jonge) vogels, jonge konijnen en haasjes. Ook jagen katten op kleine zoogdieren. In Australië hebben wetenschappers becijferd dat 1 huiskat per jaar 186 wilde dieren doodt. Onze eigen 'lieve' kat kwam 's nachts niet buiten, maar bracht in het verleden ook overdag weleens een jong konijntje mee naar huis. Dit alles, terwijl thuis de etensbak klaar staat. Meestal laten katten de prooi liggen als het niet meer beweegt. We vinden met regelmaat dode vogels. Lijstersoorten zoals de merel, koperwiek, zanglijster en zelfs een kerkuil en een groene specht. Vogels die ook veel op de grond foerageren. We hebben inmiddels vele filmpjes van een kat met een prooi. Het is geen leuk gezicht: een kat met een gillende lijster in zijn bek. Niet altijd hoeft de kat de oorzaak zijn. Ook roofvogels, die worden verstoord, laten hun prooi weleens achter. Staatsbosbeheer en Vogelbescherming becijferen dat huiskatten jaarlijks tussen 40-80 miljoen muizen, vogels, konijnen, eekhoorns en andere kleine zoogdieren doden. In Yde en De Punt heb ik d.m.v. dit schrijven in een dorpskrantje de kattenliefhebbers en de directe burens

gevraagd om hun katten 's nachts binnen te houden. Gelukkig met succes. Het aantal katten op ons erf is drastisch verminderd. Van de paar katten die nu nog komen, die goed in beeld zijn, probeer ik nog de eigenaren te achterhalen en hun medewerking te vragen. Rondom Eelde-Paterswolde zal de hierboven geschetste situatie niet beter zijn. Vooral in de prachtige houtwallen om het dorp heen. Veel meer huizen en veel meer katten die 's nachts buiten jagen.

Nu ook het verzoek aan de IVN-leden in Eelde-Paterswolde om hun katten tenminste 's nachts binnen te houden! Voor natuurliefhebbers zal dit vast geen probleem zijn. En misschien willen zij hun burens ook vragen de katten binnen te houden. Dit om het leven van vele vogels en andere dieren te sparen. In onder meer Australië, Duitsland en Scandinavische landen zijn/worden al maatregelen genomen om katten verplicht binnen te houden. Alleen binnenhouden in het broedseizoen is niet genoeg, ook buiten het broedseizoen lopen vogels en andere kleine dieren gevaar.

Men kan de kat 's avonds binnen lokken door ze met voedsel te conditioneren. Geef de kat consequent op een vast tijdstip in het begin van de avond iets wat ze erg lekker vinden. Verder aan het begin van de dag een beetje gewoon voer, maar niet te veel. Dit moet dagelijks consequent worden herhaald. De kat zal de eerste tijd blijven 'zeuren' er weer uit te willen, maar als u doorzet zal uw kat er uiteindelijk er aan gewend zijn en elke dag tijdig binnenkomen voor het lekkere

hapje. Wie belangstelling heeft voor de filmopnamen van de wildcamera mag de beelden zien. Wie wil reageren op dit artikel, kan mailen naar roelofmaring@hotmail.com

(Dit nagenoeg zelfde artikel verscheen eerder in Kornoelje 78, voorjaar 2022 van IVN Vries.)

Roelof Maring

**VOS VISION
OPTIEK**

**Het adres voor de mooiste brillen
en de beste oogzorg**

Specialist in oogmetingen,
optometrische oogonderzoeken,
contactlensaanpassingen en
CBR oogkeuringen (oogarts)

Ons team bestaat uit:
2 optometristen (HBO) - 1 oogarts (CBR-keuringen)
1 opticien-contactlensspecialist - 2 assistent-opticiens

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde
Tel: 06-29325278
www.wereldwinkelpaterswolde.com

HET EKO HUIS

BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

DIERENSPECIAALZAAK

ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde

Hengelsport-Voeders-Zaden
en Dierbenodigdheden

www.rolfesdierenspecialzaak.nl

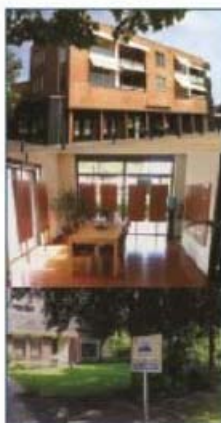

Huizing Totaal Advies

makelaardij • verzekeringen • hypotheek

Jan Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

KOM KIJKERS KIJKEN

**Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist**

**Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex**

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●] Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

“Florahof” Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg Beplanting Onderhoud

T.W.Ubels

Burgemeester Legroweg 34

9761 TC Eelde

tel: 050-3094756/fax: 050-3095236

www.tuincentrumflorahof.nl

Natuurlijk zondag geopend vanaf 9 uur

maandag t/m zaterdag:	8.00 - 21.00 uur
zondag:	9.00 - 18.00 uur

Winkelcentrum Paterswolde

Hoofdweg 202, 9765 CK Paterswolde | www.ahpaterswolde.nl | facebook.com/ahpaterswolde

Gall & Gall
SINCE 1884

Etos

STER ACCOUNTANTS
SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Peterswolda
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolda
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

Jeugdnatuurclubs 9-12 en 12+ weer begonnen met het nieuwe seizoen

Ook dit seizoen hebben we twee jeugdnatuurclubs. Die van 9-12 jaar zit als vanouds weer helemaal vol. De pubergroep heeft 5 leden, nog wat ruimte voor aanwas dus. Ongeveer de helft van de bijeenkomsten trekken we samen op, natuurlijk als het programma zich daarvoor leent. Onze eerste bijeenkomst zijn we hutten gaan bouwen. We hebben inmiddels al aardig wat ervaring hierin en we kunnen dus ook wat hogere eisen gaan stellen aan het eindresultaat. Op de foto hieronder zie je het 'uittesten'. Een paar dappere dodo's gingen er in zitten tijdens het testen. Lachen, gieren, brullen....

Zaterdag 24 september kwamen we niet in de ochtend maar in de avond bij elkaar bij ons honk. We wilden namelijk naar vleermuizen gaan speuren in de schemering. Jan Mager, van de vleermuizenwerkgroep IVN-Hoogeveen, heeft ons verteld over de soorten die voorkomen in Nederland, wat ze eten, waar ze slapen en

nog veel meer. Het leukste en spannendste was natuurlijk om zelf met de batdetectoren aan de slag te gaan. Bij de vijver tegenover het honk hadden we beet. De watervleermuis was te horen met tikken op de detector. In het schijnsel van de zaklamp zagen we hem over het water scheren om zijn vliegjes en muggen te vangen.

Tekst en foto's: Liesbeth AB

Gierzwaluwproject: twee belevenissen

1. Tineke van den Berg, Hooiweg

Op 9 april jl. was het zover: gadegeslagen door de andere leden van de steenuilenwerkgroep klommen Jan Polling en Jos Grootveld de ladder op om twee gierzwaluwkasten aan de noordmuur van ons huis te bevestigen. Aafke Pot had ervoor gezorgd dat we dit voorjaar aan de beurt waren. Daarna begon het wachten. Zouden de gierzwaluwen de nieuwe kasten opmerken? In de directe buurt waren geen kasten. Het wachten duurde en duurde. Rond 10 mei werden de eerste gierzwaluwen -terug uit Afrika- in Eelde-Paterswolde gesignaleerd. Opeens was er wat beweging bij de voorste kast. Maar helaas bleken dat geen gierzwaluwen te zijn maar een paartje spreeuwen dat met nestmateriaal bezig was. Dat was niet de bedoeling, we hebben de spreeuwen het laten merken. Tot onze blijdschap zagen en hoorden we een aantal dagen later gierzwaluwen gierend langs de kast vliegen.

Zouden zij de spreeuwen verdrijven? Weer wachten. We zagen wel op de grond wat nestmateriaal liggen. Zou dat door de gierzwaluwen de kast uitgewerkt zijn? Een half uur waarnemen vanuit de garage bood eindelijk duidelijkheid: er ging een gierzwaluw de nestkast in! Lange tijd bleef het rustig. Soms zag je een snelle schim de nestkast in- en uitduiken. Pas toen de jongen gevoerd werden, ongeveer een keer per half uur, konden we de vogels duidelijker volgen.

Op de foto is te zien dat hij/zij eerst vanuit de nestopening de buurt verkende. Daarna liet hij/zij zich 'vallen' en snelde de straat uit op zoek naar voedsel voor de jongen. Begin augustus verscheen er steeds een kopje van een jonge gierzwaluw in de nestopening. Intussen was de grote massa gierzwaluwen al richting Afrika vertrokken. Een week later gingen 'onze' vogels. Hopelijk zien we ze volgend jaar mei terug!

Tekst: Tineke van den Berg foto: Jorrit van den Berg

2. Annet van de Bank en Sybren de Jong, Onlandseweg

De gierzwaluwen hebben de voorkeur gegeven om in de oude spreekuilenkast te broeden, terwijl in de nieuwe gierzwaluilenkast spreekuilen hebben gebroed.

Onze gierzwaluilenjongen zijn 4 augustus uitgevlogen.

Alle twee zijn ze op eigen kracht uit de diepe spreekuilenkast gekomen. Een hele geruststelling dat ze dat toch zelf kunnen. We hebben verschillende malen gekeken of het wel goed ging.

Gierzwaluwjongen in een spreuwenkast. Foto: Annet van de Bank

Broedende Buizerds tussen 2020 t/m 2022 bij het voetbalveld VV Actief

Na drie jaren succesvol te hebben gebroed aan de zuidzijde van het sportterrein van VV Actief in Paterswolde is het wel leuk om daar even aandacht aan te schenken.

In deze drie jaren is een broedpaar buizerds erin geslaagd, op een niet bepaald stille plek, een jong groot te brengen. Ook in die jaren heb ik als bewoner van de Zonnehorst het broeden kunnen volgen, vanaf de tijd dat de vogels beginnen met baltsen, tot en met het moment dat de jonge vogel uitvliegt. In de periode tussen de balts en uitvliegen wordt het broedpaar tijdens het in- en uitvliegen van het nest dagelijks belaagd door o.a. in de omgeving broedende grote zwarte kraaien.

Zolang het jong klein is zijn de ouders, althans één, bij het nest en brengt de ander voedsel aan. Als het jong takkeling is geworden laten de ouders hem/haar alleen op het nest en geeft de jonge buizerd door te piepen (de bedelroep) aan dat de ouders een muis moeten brengen.

Als er voedsel wordt aangevoerd, stimuleren de ouders de jonge vogel ook van het nest te gaan en zie ik hem/haar boven mijn tuin vliegen. Op het moment van het schrijven van dit stukje tekst (23 juli jl.) hoor ik nog dagelijks de bedelroep.

Fred van der Noord

Natuurgeweld: omgevallen bomen

Herinnert u zich nog de stormen van februari van dit jaar? Tientallen bomen in onze omgeving gingen tegen de vlakte. Onder andere ook enkele Lawsoncypressen bij het Scandinavisch Dorp. Begin september viel er 'zomaar' een enorme beuk om in De Braak vlakbij de kettingbrug. De dikke stam lag over het wandelpad, de kruin in de vijver. Bij de omgevallen boom staat nog een even oude beuk waar we ons over kunnen verbazen.

Foto's Leo Stockmann

DRUKKERIJ

PRINT STUDIO ZEVEN

De drukker in uw regio

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag van 09.00 - 13.00 uur

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo

Tel.: (0592) 54 45 41
info@printstudiozeven.nl
www.printstudiozeven.nl

In memoriam Sieds Rienks

Op 21 augustus jl. overleed -na een kort ziekbed- Sieds Rienks; een slag voor zijn vrouw, zoons en familie. Hij werd 77 jaar.

Leo en ik mochten het IVN, respectievelijk de Vogelwerkgroep vertegenwoordigen op een indrukwekkende afscheidsceremonie.

Het kan niet anders of Sieds zal nog lang in onze gedachten zijn. Zijn altijd rustige en verstandige inbreng op tal van vergaderingen en lezingen kan ons een voorbeeld zijn.

Sieds heeft veel betekend voor IVN Eelde-Paterswolde. Aanvankelijk als bestuurslid, later als mede-initiator van en docent aan de zogenaamde IVN-Groencursussen en als organisator van excursies en de verslaglegging daarvan. Voor de Vogelcursussen die het IVN belegde was Sieds bij uitstek de docent die de cursisten via zelfontwikkeld studiemateriaal en eigen geluidsopnamen enthousiasmeerde voor de betekenis en het wonder van vogelzang.

Hij vernieuwde en perfectioneerde zijn opname apparatuur regelmatig en maakte in latere jaren zijn resultaten en ook filmpjes via e-mail en een eigen YouTube-kanaal (SGRi) aan ons en de wereld bekend.

Na zijn pensionering als leerkracht en teamleider van het Zernike College kon Sieds zich helemaal wijden aan zijn grote hobby: vogelaar zijn. Van jongs af in de Emmerdennen en het Bargerveen en later uiteraard in onze omgeving: de Onlanden, de Onner- en Oostpolder, 't Roegwold, het Hunzedal. Op de fiets vanzelfsprekend en met zelfgemaakte constructies om telescoop, verrekijker en opname apparatuur mee te nemen. Het Lauwersmeer en Zuidwest-Friesland waren andere geliefde plekken.

Op vakanties met het gezin en later alleen met zijn vrouw Joke naar Zuid-Frankrijk werd er intensief gefietst, maar altijd gingen verrekijker en camera mee. Van de reizen werden prachtige fotoboeken gemaakt.

In de jaren '70 was Sieds bij een vriend in Kenia (Serengeti): het had een onuitwisbare indruk op hem gemaakt.

De afgelopen jaren heeft hij met zijn vrouw een aantal reizen in zuidelijk Afrika gemaakt en ook nu volgde verslaglegging in woord,

foto's en films, getuigenissen van een onvatbare variatie aan natuur en dieren, zo verschillend van de onze. Sieds was er helemaal vol van. Geen wonder dat bij het afscheid ook het Zuid-Afrikaanse volkslied klonk. De ceremonie eindigde met een van zijn laatste opnamen in klank en beeld: een zingende snor (een hier steeds meer verschijnende, schuwe rietvogel).

Sieds, dank voor wie je was en wat je ons hebt geleerd.

Anne van der Zijpp

Sieds turend door de telescoop

foto: Joke Rienks-de Vries

de zingende snor
foto: SiedsRienks

In memoriam Jan van der Werff

Op 30 mei 81 jaar oud, overleed ons werkgroep lid Jan van der Werff na een kort ziekbed. “Ik heb een mooi leven gehad en nu is het klaar” waren zijn nuchtere woorden toen duidelijk was dat hij niet lang meer zou leven. Jan was vanaf het begin in 2006 bij de ontwikkeling en het beheer van het Vlinderkampje betrokken. Welke klus er ook was, Jan hielp enthousiast mee! Soms was hij ook actief in het Bijenbos. En hij was ook werkzaam als vrijwilliger bij Natuurmonumenten. Voor de financiën van IVN was hij evenzeer belangrijk. Elk half jaar zorgde Jan ervoor dat er voldoende gelden uit advertenties voor Groen kwamen. Als oud-winkelier was hem dat wel toevertrouwd. Samenwerken op het Vlinderkampje zonder Jan is nog steeds vreemd. We missen zijn verhalen en grappen (en de wekelijkse chocoladebiscuitjes).

Tineke van den Berg

Jan aan het werk in het bijenbosje(2017)

foto: Leo Stockmann

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P. Feenstra, M. Hols, J. Kadijk, B. van Manen, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. J. Pot, H. Kamps, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E. de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord, Th. Bouwman, R. Dantuma, A. de Graaff, <i>Afdeling Vries:</i> H. Eggenhuizen, J. Fekkes, R. Maring, I. Lodewijks, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch, A. H. v.d. Meulen, S. Sikkens.
Planten:	T. v.d. Berg, F. Nijdam, C. de Graaf, W. Kramer, F. Wilkens, J. Schlaman, L. Stockmann, L. van Brakel,
Publiciteit:	L. Stockmann, A. Pot.
Brom:	A. AB, E. de Boer, T. v/d Berg, W. Kramer, S. Jansma, <i>Afdeling Vries:</i> P. Kwast
Jeugd:	T. v/d Berg, M. de Boer, N. Smeenge, A. de Jonge, P. Feenstra, S. Jansma, J. van den Bosch, A. Pot, L. AB, K. Bokma, K. Reinders
Vlinderkampje:	T. v/d Berg, F. Nijdam, B. v/d Velde, P. Druiven A. v/d Zijpp, J. v/d Werff, J. Eilander, F. Wilkens, E. de Boer, M. Koning, J. Polling
Bijenbosje:	Leo Stockmann, J. Schlaman, S. van Rouveroy, Bart Kruit (IHP)
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma.
Advertenties:	functie vacant.
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Aafke Pot.

EELDE-PATERSWOLDE